

STAROHRVATSKA PROSVJETA,

Seriya III, Sv. 12, Split 1982. str. 247.

U izdanju Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu pojavio se novi svezak ove serije.

Zdenko Vinski, *Šljem epohe seobe naroda nađen u Sinju (7—34)*. Pronađen je 1965. podno sinjske tvrđave. Konstatira da je sinjski nalaz blizak tipu Narona/Baldenheim; da potječe iz ranobizantske radionice VI. st.; da je dosad »jedini sačuvani željezni šljem na provjesla u Evropi justinijanskog vremena« (28).

Dušan Jelovina, *Starohrvatsko groblje na »Manastirinama« u selu Kašiću kod Zadra (35—66)*. To je relativno mlado arheološko nalazište. Otkriveno je 1954. Na njemu je starohrvatska crkva. Ona je istražena do kraja 1956. Oko nje je nekropola. Autor stručno-arheološki predočava svih 136 grobova. Utvrđuje: da su uglavnom pravilno orijentirani istok-zapad; dubina različita (ovisna o tlu); po tipu su ovalni, pačetrovornasti i trapezoidni; načinjeni su od vapnenastih ploča. U 56 grobova pronađeni su nalazi, uglavnom nakit. Autor ih opisuje i datira od početka IX do kraja XI st.

Vedrana Delonga, *Fragmenti predromantičkog crkvenog namještaja iz Ostrovice (67—81)*. Pet ulomaka sa slovima iz crkvice sv. Ante u Ostrovici može se približno rekonstruirati u arhitrav s natpisom. Autorica predlaže čitanje iz kojeg bi se razabralo da je crkva podignuta u čast sv. Marije i dvojice mučenika od kojih je jedan sv. Anastazije i da je bila u Ostrovici.

Cvito Fisković, *Mjedeni pladnjevi 15—17. stoljeća u Hrvatskoj (83—110)*. U širokom kontekstu utjecaja koji su se izmjenjivali na našim tlima pažnju obraća na njemačke majstore kovinsko-umjetničkog obrta. Posebno pak na mjedene pladnjeve iz kasne gotike i renesanse, a slične proizvodima kovinskih radionica južne i sjeverne Njemačke, ponajviše iz Nürnberga, Augsburga i Braunschweiga. Smatra da su došli do nas trgovačkim putovima izravno ili posredno preko Venecije ili Italije. U dosadašnjoj literaturi nisu bili obuhvaćeni svi sačuvani primjerci. Autor stoga opisuje pladnjeve koji se »ovdje prvi put objavljuju ili spominju u Dalmaciji, u središnjoj Hrvatskoj u Istri i na okolnim joj otocima (96) ... upotpunjavaju sliku svoje rasprostranjenosti po Evropi« (108).

Tomislav Marasović — Mate Zekan, *Istraživanje ranosrednjovjekovne crkve sv. Mihovila »na obali« u Splitu (111—126)*. Radi se o crkvisi koja se spominje u XI st., a srušena je 1906. Uz nju se vezuje glasoviti Hrvojev misal iz 1405. Kad se u posljednje vrijeme prišlo adaptacijama tog prostora, obavljena su sustavna arheološka iskapanja 1979. čije rezultate autori objavljuju. Prostor i crkvice (sagrađena već u 7. do 8. st.) tijekom vremena prošli su kroz 7 razvojnih faza.

Tonči Burić, *Predromanička skulptura u Trogiru* (127—160). Skupio je i katalogizirao svih 85 poznatih ulomaka iz Trogira i bliže okolice. Neki se prvi put objavljuju. Pošto ih je analizirao i datirao konstatira da trogirski i splitski skulptura pokazuju veliku srodnost, zato »za tako izdvojenu prostorno-vremensku skupinu, čija su izvorišta Trogir i Split« predlaže »naziv splitsko-trogirski predromanički krug«.

Magdalena Dragičević, *Nekoliko fragmenata tekstila iz grobova nekropole sv. Spas u selu Cetini kod Vrlike* (161—171). Na temelju tehnološkog ispitivanja materijala i opisa tekstilne tehnike te stilske valorizacije tih fragmenata datira ih u X do XI st. »S velikom su vjerojatnosti nastali u našoj sredini i na mjestu u kojem se tekstil i upotrebljavao«.

Nikola Jakšić, *Solidus romanatus na istočnoj jadranskoj obali* (173—184). S obzirom da je problematika izučavanja optičaja novca u našem srednjem vijeku gotovo zanemarena, autor želi upozoriti »na mogućnost koje pruža proučavanje numizmatičkih nalaza« (174). Radi se o novcu kovanog za cara Romana III Argira (1028—1034). Odatle pridjev romanatus. Od svih bizantskih novaca on je najbrojnije zastupan na našim tlima. Tu količinu tumači velikim novčanim darom kojim je car darovao dalmatinskog arhonta i toparha Dobronju i on ih je donio u Zadar. Novac je bio, prema autoru, financijska podloga kvalitetnim ranoromaničkim ostvarenjima u Zadru i Dalmaciji.

Ante Milošević, *Kasnosrednjovjekovna nekropola sa stećcima pod Borinovcem u Trilju* (185—199). Da bi se sačuvala dokumentacija o toj nekropoli, unatoč što je zakonski zaštićena, mještani devastiraju, autor iznosi osnovne podatke o broju, smještaju stećaka i grobova, grobnim priložima i obredu pokapanja. Datira ih u »drugu polovicu 15. i početak 16. stoljeća«.

Pokojni Dasen Vrsalović, *Franjo Radić znanstveni izvjestitelj »Hrvatskog starinarskog društva« u Kninu i glavni urednik »Starohrvatske prosvjete«* (1857—1933) (201—218), donosi bio-bibliografske podatke o tom zaslužnom čovjeku u istraživanju hrvatskih starina, a u povodu 50. obljetnice smrti.

U rubrici »Kraći prilogi, ocjene i prikazi« D. Jelovina piše o knjizi Janka Beloševića, *Materijalna kultura Hrvata od 7—9. stoljeća*, a Zdenko Vinski o djelu Slavenke Ercegović-Pavlović, *Les nécropoles romaines et médiévales de Mačvanska Mitrovica, Sirmium XII*.

U »Kronici« D. Jelovina prikazuje djelatnost Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u godini 1981.

Na kraju su »Nekrolozi«. M. Suić o Stjepanu Gunjači (1909—1981), a Marin Zaninović o Dasenu Vrsaloviću (1928—1981).

Josip Lučić

SVEUČILISTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 16

ZAGREB

1983.

Izdavač: Sveučilište u Zagrebu — Centar za povijesne znanosti
Odjel za hrvatsku povijest

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Centar za povijesne znanosti — Odjel za hrvatsku povijest,
Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Cijena ovog broja iznosi 400 din.

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH-VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

RADOVI 16

Za izdavača
Prof. dr *Josip Adamček*

Lektor
Ivan Tolj

Korektor
Ivan Tolj

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

ANTIĆ mr Ljubomir, Centar za istraživanje migracija, Krčka 1, Zagreb
AVRAMOVSKI dr Živko, Neznanog junaka 21b, Beograd
BOBAN mr Branka, Centar za povijesne znanosti, Krčka 1, Zagreb
BOBAN dr Ljubo, Filozofski fakultet, Zagreb
BRANDT dr Miroslav, Filozofski fakultet, Zagreb
BUDAK mr Neven, Filozofski fakultet, Zagreb
GOLDSTEIN Ivo, Filozofski fakultet, Zagreb
GROSS dr Mirjana, Britanski trg 12, Zagreb
JURIŠIĆ Ivan, Rakusina 21, Zagreb
KORUNIĆ dr Petar, Filozofski fakultet, Zagreb
LUČIĆ dr Josip, Centar za povijesne znanosti, Krčka 1, Zagreb
MIJATOVIĆ Anđelko, P. Togliatija 12, Susjedgrad, Zagreb
MITIĆ dr Ilija, Zavod za povijesne znanosti JAZU, Lapadska obala 6, Dubrovnik
OČAK dr Ivan, Centar za povijesne znanosti, Krčka 1, Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr Drago, Centar za povijesne znanosti, Krčka 1, Zagreb
PERIĆ dr Ivo, Zavod za povijesne znanosti JAZU, Lapadska obala 6, Dubrovnik
RACKO Ljerka, Centar za povijesne znanosti, Krčka 1, Zagreb
SUPPAN dr Arnold, Sveučilište, Beč
ŠIMIĆ Lovorka, Krajiška 40, Zagreb